



**“การคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นอาชญากรรม” ใช่หรือไม่ ?!** ประเด็นข่าวร้อนๆ จากคำกล่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสุขรัตน์) ในฐานะประธาน กพอ. ในคอลัมน์การศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ หน้า ๕ ตอนหนึ่งว่าจะต้องมีบทลงโทษนอกเหนือจากโทษทางวินัยข้าราชการด้วยนั้น อาจเป็นข่าวร้ายๆ ร้อนๆ ในสังคมชุมชนอุดมปัญญา สรุปแล้วยังเป็นความหวังได้ว่าในที่สุดจะไม่เป็นเย็นเจ็บแล้วเจ็บหายไปกลับสายลมแสงแดดหรืออาจไม่ ...???

**อาชญากรรม คืออะไร?** มีความหมายอย่างไร? *Crime or Criminis* หมายถึง การกระทำความผิด ละเมิดกฎหมายอาญา การฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับ โดยมีเจตนาชั่วร้าย และก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ส่วนคำว่า **“อาชญากร”** หมายถึง ผู้ก่ออาชญากรรม หรือ ผู้ที่กระทำความผิดอาญาละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับ โดยมีเจตนาชั่วร้าย อาทิเช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ ฯลฯ *Emile Durkheim* นักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงชาวฝรั่งเศส กล่าวว่า “อาชญากร” เป็นฐานรากของปรากฏการณ์ปกติทางสังคมเมื่อใดก็ตามที่บรรทัดฐานทางสังคมไม่สามารถควบคุมการกระทำของมนุษย์ในสังคมหรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมของมนุษย์ได้จึงเป็นมูลเหตุให้มนุษย์กระทำการล่วงละเมิดกฎเกณฑ์ หรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานทางสังคมและนำไปสู่การกระทำความผิด แต่อีกมุมมองหนึ่งของนักเศรษฐศาสตร์ทฤษฎีปฏิวัติระบอบนิยม กล่าวถึงมนุษย์ในตลาดเศรษฐกิจเสรีมีความคล้ายกัน นั่นคือมนุษย์จะพยายามแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุให้มากที่สุด เพราะมนุษย์มิได้เป็นผู้ที่มีเหตุผลอย่างบริบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าอาชญากรเกิดจากการมีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สินสิ่งเดียวกันในสถานที่และเวลาเดียวกัน (แต่อาจมีกรรมสิทธิ์ร่วมได้) ในอดีตผู้มี **“พลังอำนาจ”** มากกว่าย่อมมีสิทธิได้ครอบครองซึ่งทรัพย์สินที่มีค่ามากที่สุดก่อนบุคคลอื่น และอาชญากรอาจเป็นบุคคลที่ไม่มีพลังอำนาจสำรองแต่มีเพียง **“พลังอำนาจแห่งความต้องการ”** จึงต้องใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องเพื่อแย่งชิงสิทธิครอบครองปัจจัยดำรงชีพพื้นฐานต่างๆ อาทิ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค รวมถึง ทรัพย์สินสิ่งมีค่าอื่นๆ จนพัฒนาการไปสู่การช่วงชิงกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินปัญญาชน

\* สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และคำว่า "อาชญากรทางวิชาการ" เปรียบค่าในความหมายเชิงอุปมาอุปไมยเทียบเคียงกับทฤษฎีพฤติกรรมของอาชญากร ("อาชญากร" มีความหมายด้านลบ และเมื่อนำมา "สมาส" ตามหลักไวยากรณ์บาลีและสันสกฤต กับคำว่า "วิชาการ" เป็นความหมายด้านบวก ซึ่งหมายถึง วิชาความรู้ที่ได้มาจากการเล่าเรียนฝึกฝนสาขาหนึ่งสาขาใดหรือหลายๆ สาขา มีผลทำให้เกิดคำใหม่และความหมายใหม่ขึ้น) ซึ่งหมายถึง "ผู้ที่กระทำความผิดละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับทางวิชาการ โดยมีเจตนาชั่วร้าย" อาจจำแนกประเภทอาชญากรได้ดังนี้คือ :- (๑) อาชญากรเป็นครั้งคราว Occasional Crime (๒) อาชญากรติดนิสัย Habitual Crime (๓) อาชญากรธรรมดา Street Crime (๔) อาชญากรอุกฉกรรจ์ Violent Crime (๕) อาชญากรมืออาชีพ Professional Crime (๖) อาชญากรทางการเมือง Political Crime (๗) อาชญากรองค์กร Organized Crime (๘) อาชญากรชนชั้นต่ำ Blue Collar Crime (๙) อาชญากรชนชั้นสูง White Collar Crime (๑๐) อาชญากรเศรษฐกิจ Economic Crime และ (๑๑) อาชญากรทางวิชาการ Knowledge-Base Crime หรืออาจจำแนกตามลักษณะของอาชญากรได้ดังนี้คือ :- (๑) อาชญากรที่ความผิดอยู่ในตัวของมันเอง (Mala In Se : Behavior Universally Regarded as Criminal, e.g., Murder, Also Called Malum in Se. Compare Mala Prohibita.) และ (๒) อาชญากรที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายบัญญัติไว้ (Mala Prohibita : Behavior that is Criminal only because Society Defines it as such, e.g., Gambling, Also called Malum Prohibita. Compare Mala in Se.)

ในสถานการณ์โลกปัจจุบันยุคแห่งสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Society and Economy) สภาพะโลกไร้พรมแดน (Borderless World) ย่อมมีสภาพการแข่งขันและพัฒนาองค์ความรู้ด้วยการเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยการบริหารจัดการองค์ความรู้ให้เป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift or Mindset Change) แปลงวัฏจักรเพิ่มคุณค่าคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น มนุษย์ในยุคเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) จำต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทัศนคติเพื่อความอยู่รอดจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความบีบคั้นจากโลกไร้อาณาเขตด้วยการบูรณาการองค์ความรู้กับเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด นับตั้งแต่มนุษย์มีสภาพบุคคล (สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอด แล้วอยู่รอดเป็นทารก สิ้นสุดลงเมื่อตาย) มนุษย์กระทำกิจกรรมต่างๆ ไว้มากมายภายในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพียงไม่กี่แสนล้านปีมนุษย์ก็สามารถพัฒนาตนเองจากสัตว์โลกที่มีสภาพความเป็นอยู่ไม่แตกต่างไปจากสัตว์โลกชนิดอื่นๆ มากนักมาเป็น "เจ้าโลก" ยึดครองทุกสรรพสิ่งบนโลกใบนี้ ไม่ว่าจะเป็สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตนำมาจัดสรรปันส่วนกันครอบครอง ก็เพราะมนุษย์มีปัญญาที่พัฒนาเหนือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ มนุษย์จึงเป็นสัตว์โลกชนิดเดียวที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ทั้งด้านเป็นประโยชน์ต่อโลกด้านการสร้างสรรค์ และด้านที่เป็นอันตรายต่อโลกด้านการทำลาย โดยที่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีสติปัญญา ดังนั้น "ปัญญา" จึงเป็นหน่วยที่มหัศจรรย์ที่สุดของมนุษย์เหนือกว่าเทคโนโลยีใดๆ ซึ่งสามารถพัฒนาโลกอย่างไม่หยุดยั้งจากอดีตยุคหินถึงยุคเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information Technology : คลื่นลูกที่สาม) และถ้ามนุษย์ในยุคหินที่ตายไปแล้วแต่บังเอิญจะด้วยเหตุใดก็ตามแต่เกิดฟื้นคืนชีพขึ้นได้อีกครั้งในสังคมโลกในยุคปัจจุบันในสภาพมุ่งไปไม่ในมือถือกระบองหิน มนุษย์ต่างยุคคงตื่นตลึงพิศวงงงงวยกับสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความลับสนวนววยเต็มไปด้วยตึกอาคารสูงระฟ้าการ

เดินทางไปไหนมาไหนสะดวกรวดเร็วเหมือนเนรมิตด้วยเครื่องบินเร็วเหนือเสียง รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้าลอยฟ้า หรือรถยนต์หรือลังการราคาแพงระยับ ผู้ชนมากมายเหมือนมดปลวก สิ้นอาหารจนอดตาย มนุษย์ยุคหินคงทำอะไรไม่ถูกและอาจถูกรบรทุกสิบล้อซึ่งคนขับเมยาน้ำบรรทุกน้ำหนักเกินกฎหมายกำหนดตายเป็นครั้งที่สองตรงสี่แยกไฟแดงที่แสนล้นสนอลหม่าน

จากยุคหินถึงยุคข้อมูลข่าวสารแสดงให้เห็นนัยอะไรบางอย่างที่สำคัญ และนั่นก็คือ **"ปัญญา"** ของมนุษย์ที่วิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว (ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่เรียนและคิด ; ปราชญ์ หมายถึง ผู้มีปัญญารอบรู้ ในทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ปัญญามากที่สุด ดังคำพุทธภาษิตกล่าวว่า นตฺถิ ปัญญาสมา อาภา : แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี สุภาสิตไทยโบราณกล่าวว่า "มีปัญญาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน" ถ้าโบราณสุภาสิตนี้กล่าวไว้ผิดก็คงเพียงกำหนดจำนวนหลักไว้ผิด เพราะปัจจุบันคงต้องเติมคำว่าปัญญาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับ "แสนล้าน" เข้าไปด้วย) ตัวอย่างจากผลการสำรวจติดต่อกันหลายปี "บุคคลที่รวยที่สุดในโลก" นายบิลเกต (Bill Gates) ผู้ก่อตั้งบริษัทไมโครซอฟต์ และเป็นผู้แต่งหนังสือหลายเล่มและเล่มหนึ่งที่มีชื่อเสียง "The Road Ahead" ลือเลื่องทั่วโลก ภูมิปัญญาที่นำมาสู่ความสำเร็จและความมีชื่อเสียงซึ่งสิ่งนี้ก็คือ **"ปรมัตถ์ทางปัญญา"**

มนุษย์ผู้สร้างสรรคันนวัตกรรมล้ำค่าจากปรมัตถ์ทางปัญญาต่างๆ ไร้หลากหลายมากมาย ดังเช่น ผลงานวรรณกรรมคลาสสิกของวิลเลียม เชคสเปียร์ เรื่อง *Romeo & Juliet*, อดัม สมิธ เรื่อง *The Wealth of Nations*, มองเตสกีเออร์ เรื่อง *The Spirit of Laws*, โมซาร์ท นักดนตรีและนักแต่งเพลงคลาสสิก, บีโธเฟน นักดนตรีและนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง *"Moonlight"* และ วิลเบอร์, ออริวิลล์ ไรท์ นักประดิษฐ์เครื่องบินที่ประกอบด้วยเครื่องยนต์ที่ใช้ก๊าซโซลีน, อเล็กซานเดอร์ เกร แอม เบลล์ ผู้ประดิษฐ์โทรศัพท์เป็นคนแรกของโลก, เฮนรี ฟอร์ด ผู้ประดิษฐ์รถยนต์รุ่นแรก มีชื่อว่า *"Model T"*, โทมัส เอดิสัน นักประดิษฐ์ที่ยิ่งใหญ่ของโลก ที่ผลิตหลอดไฟฟ้า เครื่องฉายภาพยนตร์ กล้องถ่ายภาพยนตร์ หีบเสียง ฯลฯ, อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์ ผู้คิดค้นทฤษฎีสัมพันธภาพ โดยเฉพาะสูตร  $E = mc^2$  นำไปสู่การประดิษฐ์อาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ และตัวอย่างข้างต้นเป็นประติष्ठกรรมทางปัญญาอันยิ่งใหญ่เพียงบางส่วนของโลก ซึ่งมีต้นทุนทางปัญญาอยู่ด้วยทั้งสิ้น (*Intellectual Capital*) ดังนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้ริเริ่มแนวความคิดเกี่ยวกับมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครอง "ทรัพย์สินทางปัญญา" (*Intellectual Property*) ของผู้สร้างสรรค์/ผู้ประดิษฐ์ และแพร่หลายไปยังนานาอารยประเทศทั่วโลก

การวิวัฒนาการด้านกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย โดยเริ่มแรกเกี่ยวกับงานวรรณกรรม คือ ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ร.ศ. ๑๑๑ (พ.ศ. ๒๔๓๕) เป็นกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาฉบับแรกของประเทศไทย พระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๔) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. ๒๔๕๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑, ๒๕๓๗ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒, ๒๕๓๕, ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติเครื่องหมาย

การค้า พ.ศ. ๒๕๓๔, ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยลงนามในความตกลง *The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods : TRIPS* จึงมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินการให้มีบทบัญญัติของความตกลงนี้มีผลใช้บังคับในประเทศ นั่นคือ จะต้องให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ ในข้อตกลง *TRIPS* และประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก "อนุสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก" (*Convention Establishing the World Intellectual Property Organization : WIPO*) ซึ่งเป็นหน่วยงานพิเศษขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ตามนัยแห่งมาตรา ๗ กล่าวคือ (๑) คดีอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และ สิทธิบัตร (๒) คดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๑-๒๗๕ (๓) คดีแพ่งเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และคดีพิพาทตามสัญญาถ่ายเทเทคโนโลยี หรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ (๔) คดีแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๑-๒๗๕ (๕) คดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า หรือ ธุรกรรมการเงินระหว่างประเทศ หรือการให้บริการระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัย และ นิติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง (๖) คดีแพ่งเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ออกเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมฯ ตามอนุมาตรา ๕ การส่งเงินเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ทรัพย์สินฯ รวมทั้งการประกันเกี่ยวกับกิจการดังกล่าว (๗) คดีแพ่งเกี่ยวกับการกักเรือ (๘) คดีแพ่งเกี่ยวกับการทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้า หรือการให้บริการจากต่างประเทศ (๙) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่เกี่ยวกับข้อพิพาทในการออกแบบวงจรรวมการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ชื่อทางการค้า ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงแหล่งกำเนิดของสินค้า ความลับทางการค้า และการคุ้มครองพันธุ์พืช (๑๐) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (๑๑) คดีแพ่งเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทตาม อนุมาตรา ๓-๑๐ เว้นแต่คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่อยู่ในอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

ในต่างประเทศมีกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ สมาชิก GATT หรือองค์การการค้าโลก (*The World Organization : WTO*) ลงนามข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (*TRIPS*) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดการบิดเบือนและสิ่งขัดขวางในทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ มีมาตรการและกระบวนการบังคับแก่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคแก่การค้าโดยชอบด้วยกฎหมาย, อนุสัญญาเบอร์น (The Berne Convention For Protection of Literary and Artistic Works), อนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention for the Protection of Industrial Property), อนุสัญญาโรม (Rome Convention) และ อนุสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญา

โลก (The Convention Establishing the World Intellectual Property Organization) ภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไปและหลักการพื้นฐาน ข้อ ๑(๒) หมายถึงทรัพย์สินทางปัญญาทุกประเภทที่อยู่ในหัวข้อของส่วนที่ ๑-๗ ของภาค ๒(๑) ลิขสิทธิ์และสิทธิที่เกี่ยวข้อง (Copyright and Related Rights) (๒) เครื่องหมายการค้า (Trade Marks) (๓) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) (๔) แบบอุตสาหกรรม (Industrial Designs) (๕) สิทธิบัตร (Patents) (๖) การออกแบบวงจรรวม (Layout-Designs (Topographies) of Integrated Circuits) (๗) การคุ้มครองข้อมูลที่ไม่เปิดเผย (Protection of Undisclosed Information)

**ทรัพย์สินทางปัญญา คืออะไรกันแน่?** ในความหมายทั่วไปคือ "สิ่งที่เป็นรูปร่าง" อันเนื่องมาจากการกระทำสร้างสรรค์จากปัญญาที่ตอบสนองจากมันสมองของมนุษย์ แต่ในความหมายด้านกฎหมายคือ "สิทธิ" อันเกิดขึ้นจากผลผลิตทางความคิดมากกว่าผลผลิตที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นก็คืองานอันมีลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๖ อันได้แก่งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียง แพร่ภาพ หรืองานแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่ารูปแบบใดๆ สำหรับความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ พบเพียงคำว่า "ทรัพย์สิน" หมายถึง วัตถุทั้งมีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ เช่น บ้านที่ดิน : เป็นวัตถุมีรูปร่าง , ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร : เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘) ศัพท์บัญญัติจาก Intellectual Property Organization หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์จากจิตใจและปัญญาของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรมและดนตรีกรรม อันเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (Copyrights) การประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการอุตสาหกรรมอันเกี่ยวกับการได้รับสิทธิบัตร (Patents) เครื่องหมายการค้าและบริการ (Trademarks)

**รายงานผลการวิจัย/วิชาการ คืออะไร?** ถ้าพิจารณาตามนัยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔ "วรรณกรรม" หมายถึง งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย ดังนั้นรายงานผลการวิจัย/วิชาการต่างๆ รวมทั้งรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) จึงมีความหมายอยู่ภายใต้นิยามคำว่า "วรรณกรรม" ทั้งสิ้น แต่ถ้ากรณีพิจารณา "รายงานผลการวิจัย" ตามคำนิยาม "การวิจัย" ที่บัญญัติไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ก็คือการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือ ทดลองอย่างมีระบบ โดยอาศัยอุปกรณ์ หรือ วิธีการเพื่อให้พบข้อเท็จจริง หรือหลักการไปใช้ในการตั้งกฎ ทฤษฎี หรือแนวทางในการปฏิบัติ และควรประกอบด้วย (๑) การคัดเลือกหัวข้อในการวิจัย (Selection of Problem Area) (๒) วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล (Method of Gathering Data) (๓) การวิเคราะห์และการตีความข้อมูล (Analysis and Interpretation of the Data) (๔) การเสนอผลการวิจัยและข้อสรุป (Conclusions and Final Report) โดยที่การวิจัยแบ่งได้ออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง การสำรวจ วิเคราะห์ ทดลองอย่างมีระบบ และเป็นขั้นตอนด้วยอุปกรณ์หรือวิธีพิเศษ เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต ปรัชญาการณธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งที่มีมนุษย์ได้

สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความรู้ หรือประสบการณ์ เพื่อเสนอความรู้ใหม่ เพื่อสุขภาพอนามัยความผาสุกและความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ

กลุ่มที่ ๒ การวิจัยทางสังคมศาสตร์ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความจริงด้วยระบบและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ พฤติกรรม ปรากฏการณ์ หรือ ปฏิกริยา ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และสังคม เพื่อให้ทราบถึงความรู้และความจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม หรือ ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ และผู้ทำวิจัย/นักวิจัยจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญยิ่งก็คือ **“จรรยาบรรณ”** อย่างน้อย ๙ ประการและสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ **“การไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น”** สำหรับกรณี **“หนังสือวิชาการ”** ก็คือ งานแต่ง งานเรียบเรียง แปล ได้แก่เอกสารทางวิชาการหรือกึ่งวิชาการ ที่ได้เรียบเรียงที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ มีสารบัญแบ่งหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างชัดเจน และต้องจัดทำเป็นรูปเล่ม **“ตำรา”** ก็คืองานแต่ง งานเรียบเรียง แปล ได้แก่เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานโดยปฏิบัติงานหนึ่งโดยเฉพาะที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง รูป และการอ้างอิงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทันสมัย โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียด และต้องจัดทำรูปเล่ม **“ตำราหรือหนังสือที่เป็นลักษณะงานแปล”** ได้แก่ตำราหรือหนังสือที่แปลจากภาษาหนึ่งเป็นภาษาหนึ่งให้ได้ใจความถูกต้องตรงตามต้นฉบับเดิมให้สื่อความหมายเป็นที่เข้าใจแก่ผู้อ่าน และได้เรียบเรียง ตลอดจนปรับปรุงรายละเอียดให้เหมาะสมในกรณีที่เป็น งานแปลนี้อาจแปลจากตำราหรือหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง หรือแปลเฉพาะบางตอนของตำราหนังสือหลายเล่ม แล้วนำมารวบรวมเป็นเล่มใหม่ก็ได้ **“งานทางวิชาการในลักษณะอื่น”** ได้แก่ผลงานอย่างอื่นที่มีใช้คู่มือปฏิบัติงานตำราหนังสือ บทความทางวิชาการ หรือผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นที่เสนอมานั้น จะต้องผ่านการพิสูจน์ หรือมีหลักฐานรายละเอียดต่างๆ ประกอบแสดงให้เห็นคุณค่าของผลงานว่าได้มาตรฐาน สำหรับกรณี **“บทความทางวิชาการ”** ได้แก่เอกสารที่เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการ การปฏิบัติงาน ของตนเองหรือผู้อื่น ในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการพื้นฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพนั้นๆ สำหรับบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชนนั้น อาจใช้ได้บ้างหากมีคุณค่าทางวิชาการ มีคุณค่าในการปฏิบัติงานเพียงพอ และสำหรับคุณสมบัติสำคัญยิ่งของนักวิชาการ/อาจารย์ ก็คือ **“จรรยาบรรณ”** เฉกเช่นเดียวกับผู้ทำวิจัย/นักวิจัย แต่ในขณะนี้ยังไม่มีบัญญัติไว้อย่างเป็นทางการมีเพียงจรรยาบรรณข้าราชการเท่านั้น จึงต้องรอความหวังจากคณะอนุกรรมการ กพอ.เฉพาะกิจร่างกฎเกณฑ์จรรยาบรรณ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ส่วน โดยส่วนแรกเป็นเกณฑ์จรรยาบรรณสถาบันอุดมศึกษาใช้ร่วมกัน และส่วนที่สอง เกณฑ์จรรยาบรรณแต่ละแห่งพัฒนาตามเอกลักษณ์เฉพาะแห่งต่อไป

**ลิขสิทธิ์ เป็นของใคร?** มาตรา ๘ บัญญัติว่าให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ประกอบมาตรา ๑๕ บัญญัติว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียว(Exclusive/monopoly Rights) นักวิจัย/นักวิชาการ (Researchers/Authors) มาตรา ๔ ซึ่งหมายถึงผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมในลักษณะของงานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นจึงเป็นผู้มีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการใดๆ เกี่ยวกับรายงานผลการวิจัย/วิชาการที่ตนเองสร้างสรรค์หรือทำขึ้น อาทิ (๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา

งานฯ (๔) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น (๕) อนุญาตให้ผู้อื่นได้ใช้สิทธิตาม (๑)-(๓) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมมิได้ ทั้งนี้ต้องภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๙, ๑๐ และ ๑๔ เป็นต้น

**ใคร...ใครใช้...ใช้ได้หรือไม่?** ถ้าถามว่ารายงานผลการวิจัย/วิชาการนั้นใครใครใช้ใช้จะได้หรือไม่? จะเหมือนหลักศิลาจารึกในรัฐสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่ประชาชนของพระองค์มีอิสระเสรีภาพในความเป็นอยู่การทำมาค้าขาย จนมีคำกล่าวคลาสสิกที่ว่า "เพื่อนจงว้ไปค้า ชีม้าไปขาย ใครจักใครค้าช่างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองคำ" หรือคำกล่าวของ Milton Friedman "อิสระเสรีภาพในการเลือกใช้" (Free to Choose) จึงต้องมาทำความเข้าใจก่อนว่างานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์นั้น การใช้สิทธิใดๆของตนเองจะต้องไม่เป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่นนั้น เพราะบุคคลในสังคมประชาธิปไตยย่อมมีทั้ง "สิทธิ" และ "หน้าที่" ควบคู่กันเสมอ ดังนั้นผู้ทำรายงานผลการวิจัย/วิชาการ (Researchers/Authors) ก็คือเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive/monopoly Rights) เพราะผู้ที่สร้างสรรค์งานวรรณกรรมดังกล่าวในลักษณะของงานนิพนธ์ที่สร้างขึ้น ย่อมมีสิทธิที่จะทำการใดๆ เกี่ยวกับรายงานผลการวิจัย/วิชาการที่ตนเองสร้างสรรค์หรือทำขึ้น กรณีลูกจ้างฯ (มาตรา ๙) เป็นผู้สร้างสรรค์ก็ย่อมได้ลิขสิทธิ์แต่นายจ้างสามารถเผยแพร่ได้ อีกกรณีผู้รับจ้าง (มาตรา ๑๐) เป็นผู้สร้างสรรค์จะไม่ได้ลิขสิทธิ์เพราะลิขสิทธิ์เป็นของผู้ว่าจ้าง กรณี "เจ้าของลิขสิทธิ์" (มาตรา ๑๔) ที่เป็นส่วนราชการ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือ หน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือ ของท้องถิ่น ย่อมมีลิขสิทธิ์ ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นและต้องเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนี้ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" อาทิเช่น อาจารย์ นักวิจัย บุคลากรอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็ลูกจ้างพนักงานมหาวิทยาลัย ย่อมตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามการจ้างและหรือตามคำสั่งหรือจากการควบคุมของส่วนราชการ/หน่วยงานรัฐ "รายงานผลการวิจัย/วิชาการ" จึงเป็น "ลิขสิทธิ์ของรัฐ" หรือเป็นของหน่วยงานเจ้าของเงินงบประมาณนั้นๆ นอกจากนั้นผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ กรณีเป็นรายงานผลการวิจัย/วิชาการก็ยังสามารถจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ถ้าเป็น "การประดิษฐ์" ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร กล่าวคือ การคิดค้นที่มีลักษณะการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น และสามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมได้ กรณีสำหรับบุคคลอื่นใด (บุคคลธรรมดา หรือ บุคคลโดยผลของกฎหมาย: นิติบุคคล) ที่มีใช้เจ้าของลิขสิทธิ์จะสามารถใช้ได้ก็ต่อเมื่อ ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายเกินสมควร หรือ เป็นการศึกษาวิจัย ที่มีใช้เพื่อหากำไร เพื่อใช้ประโยชน์ตนหรือครอบครัว มีการแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของ เพื่อประโยชน์ในการสอน มิใช่เพื่อหากำไร เพื่อแจกจ่ายในชั้นเรียน แต่มีใช้เพื่อหากำไร ฯลฯ และอีกเหตุผลที่บุคคลอื่นใดสามารถจะใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ได้ก็คือ "ลิขสิทธิ์หมดอายุความ" หมายความว่ารายงานผลการวิจัย/วิชาการของนักวิจัย/นักวิชาการต่างๆ ย่อมมีอายุความแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตาม มาตรา ๒๓ นั้นหมายความว่า รายงานผลการวิจัย/วิชาการเป็นงานซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมตาม มาตรา ๑๔ จะมีอายุแห่งลิขสิทธิ์ห้าสิบปี หรือนับแต่การโฆษณาครั้งแรก เป็นต้น และกรณีไม่เข้าตามมาตรา ๑๐ หรือ มาตรา ๑๔ ต้องพิจารณามาตรา ๙ ประกอบด้วยกล่าวคือ "งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงาน

หรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์แต่นายจ้างมีสิทธิในงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์การจ้างแรงงานนั้น" ตามหลักทั่วไปลิขสิทธิ์ตกเป็นของลูกจ้าง (Work in the course of Employment) แต่กำหนดข้อยกเว้นไว้ "ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ" ตามนัยมาตรา ๑๕๑ "การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ" ดังนั้นคำว่า "การนั้น" จะต้องไม่ขัดกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.๒๕๔๐ ด้วยเช่นกัน

**ลิขสิทธิ์ของใคร ใครยอมหวง!!!** เจ้าของลิขสิทธิ์รายงานผลการวิจัย/วิชาการ ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive/Monopoly Right) และมีอำนาจกรรมสิทธิ์เด็ดขาด (Absolute Right) ก่อให้เกิดอำนาจการหวงกันทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๓๖ กล่าวคือ มีสิทธิครอบครอง และยึดถือ สิทธิใช้สอย และได้ดอผล สิทธิจำหน่าย หรือโอน สิทธิติดตามเอาคืน (เป็นสิทธิที่ไม่มีอายุความ แต่มีบทบัญญัติยกเว้นตามมาตรา ๑๓๔๒, ๑๓๔๓) สิทธิชัดเจนมิให้ผู้อื่นสอดเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือกรณีถ้าบุคคลที่ไม่มีสิทธิใช้ประโยชน์ แต่ได้กระทำโดยการละเมิดลิขสิทธิ์รายงานผลการวิจัย/วิชาการ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๒๗ กล่าวคือ การกระทำอย่างใด ๆ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕(๕) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

(๑) ทำซ้ำ หรือ ดัดแปลง มีความหมายดังนี้คือ:-

- การทำซ้ำ ตามนัยมาตรา ๔ หมายถึงรวมถึง การคัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เปลี่ยนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือ บันทึกเสียงและภาพจากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนฯ เป็นต้น

- การดัดแปลง ตามนัยมาตรา ๔ หมายถึงรวมถึง ทำซ้ำโดยการเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือ จำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ดังเช่นในอนุมาตรา ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานวรรณกรรม หรือ การรวบรวมงานวรรณกรรม โดยการคัดเลือกและจัดลำดับใหม่ฯ เป็นต้น

(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน ตามนัยมาตรา ๔ หมายถึงรวมถึง การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือ โดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น

**"การคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นอาชญากรรม" ใช่หรือไม่ ??** คำตอบของอาชญากรทางวิชาการจะมี "บทลงโทษ" หรือไม่อย่างไร? การคัดลอกผลงานทางวิชาการนั้นก็คือ การทำซ้ำ การดัดแปลง และการเผยแพร่ฯ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะถ้าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือโดยทุจริต (ป.พ.พ.มาตรา ๕ การใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ...บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต, ป.อ.มาตรา ๑ "โดยทุจริต" เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น) ย่อมก่อให้เกิดความผิดต้องได้รับ "บทลงโทษ" ตามนัยที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙-๗๗ "ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ฯ.....ต้องระวาง



โทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และกรณีเป็นการกระทำเพื่อการค้าต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือ ปรับตั้งแต่หนึ่งแสนถึงแปดแสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ....” แต่ถ้าพิจารณาถึงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ หมวด ๕ ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย มาตรา ๓๗ ประกอบมาตรา ๔๕ พบว่าข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา “ต้องรักษาวินัยและจรรยาบรรณตามที่สภาอุดมศึกษากำหนดโดยเคร่งครัด” และอาจกำหนดให้การประพฤติผิดจรรยาบรรณเรื่องใดๆ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ได้ (ยังไม่มี) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ หมวด ๖ ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือ นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือ จ้าง วาน ใช้ ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” (รวมทั้งผู้สนับสนุน) จึงเห็นถึงความแตกต่างและความก้าวหน้าในการบัญญัติความผิดระหว่าง ๒ หน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวอย่างชัดเจน หรือหากจะพิจารณาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาพบว่ายังไม่อาจสามารถปรับบทกฎหมายลงโทษหาได้ไม่ เพราะเหตุผลอันเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายอาญาก็คือ **“ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย”** (Nullum Crimen Sine Lege Nulla Poena Sine Lege) และไม่สามารถใช้หลักกฎหมายเทียบเคียงได้ (Analogiverbot) แต่กระนั้นก็ตามถ้าหากพิจารณาเฉพาะความผิดที่อยู่ในตัวเอง (Mala In Se) หรือความผิดเพราะมีกฎหมายบัญญัติไว้ (Mala Prohibita) ก็อาจยังไม่พอเพียงเช่นกัน เพราะว่าอาชญากรรมทางวิชาการ หมายถึง กลุ่มปัญญาชนผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ ดังนั้นถ้าการกระทำ คัดลอก ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ฯ รายงานผลการวิจัย/วิชาการของผู้อื่น โดยเจตนารู้สำนึกและประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลว่าการกระทำของตนดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและชอบธรรม นั้นยอมหมายถึงพฤติการณ์ไม่แตกต่างจากอาชญากรรมประเภท “ลัก, ฉ้อ, ขโมย, ปล้น ทำให้เสียหาย หรือ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสาร” ก็หาไม่ แม้ว่า จะมิได้เป็นอาชญากรรมทางวิชาการตามลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม แต่จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมอันเป็นฐานรากของสังคมอยู่ด้วยเสมอ

บทสรุปในโลกยุคสงครามการแข่งขันทางวิชาการ (Scholarly Warfare) การบูรณาการองค์ความรู้กับองค์ปัญญาอย่างชาญฉลาดจึงเป็นบทบาทสำคัญยิ่งของนักวิจัย/นักวิชาการที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยในลักษณะของการ “ค้น” และ “คว้า” รายงานผลการวิจัย/วิชาการ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญาโดยอาจจะเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น การละเลยที่จะขออนุญาตต่อผู้สร้างสรรค์ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ภาชิตกฎหมายบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” (Acta Exteriora Indicant Interiora Secreta) หรือเศรษฐศาสตร์วิลโอมตะของศาสตราจารย์ ดร.มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) รางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ค.ศ.๑๙๗๖ ที่กล่าวไว้ว่า “ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดฟรี” (There is no such thing as a free lunch) ดังนั้นการที่จะได้มาซึ่งรายงานผลการวิจัย/วิชาการ “ฟรีๆ” โดยวิธีผิดกฎหมาย คีลธรรม จรรยาบรรณในแบบสบายๆ ง่ายๆ ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลิตรายงานผลการวิจัย/วิชาการ (Originality and Idea-Expression)

ไม่ต้องลงทุน ไม่ต้องลงแรง ไม่ต้องเสียเวลามาก ไม่ต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะ ก็อาจสามารถมีรายงานผลการวิจัย/วิชาการในแบบที่เรียกได้ว่า “หรู ๆ ดี ๆ” ได้ไม่ยากนัก “**อาชญากรรมทางวิชาการ**” (Knowledge-Base Crime) จึงไม่แตกต่างจากพวก “**โสฬิสต์**” (Sophist) นักปราชญ์จอมปลอมที่ใช้ความชาญฉลาดแปลงเลศนัยเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จทางลัด และอาจหมายถึงผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายโดยนิตินัยและพฤตินัย อาทิ เช่น การคัดลอก ทำซ้ำ ดัดแปลง และการเผยแพร่ฯ รายงานผลการวิจัย/วิชาการของผู้อื่นโดยทุจริต คงมี “**ลิขสิทธ์**” ได้รับโทษตอບสนองทั้งทางกฎหมายและทางสังคมเป็นรางวัลตอบแทนตามสมควรแก่กรรม ท่านจึงอาจเป็นนักวิจัย/นักวิชาการ ผู้ที่มีความสามารถในการ “**จารกรรมทางปัญญา**” หรือผู้ที่มีสิทธิ์ถูกต้องตั้งสมญานามว่า “**อาชญากรรมทางวิชาการ**” อย่างเต็มภาคภูมิ หรืออาจเป็นผู้ชี้้นำสังคมที่ไร้กฎกติกา มารยาท ไร้จรรยาบรรณ ไร้เกียรติยศและศักดิ์ศรี และถึงแม้ว่าท่านจะมีใช้พวกที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งมีผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติอย่างชัดเจน แต่ก็อาจเป็นการละเมิดลิขสิทธ์ “**ทรัพย์สินปัญญาชน**” อันอาจกล่าวได้ว่าเป็นมหันตภัยร้ายแรงในสังคมชุมชนทางวิชาการอย่างอเนกอนันต์

### เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ เหมะรัชตะ. **ลักษณะกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๕.  
 พิชัย นิลทองคำ. **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร :  
 อทตยามิไลน์เนียม, ๒๕๔๕.  
 พิศวาท สุคนธ์พันธุ์. **เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพมหานคร :  
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.  
 วีระพงษ์ บุญญภาส. **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๔.

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

